

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

“เรียนเพราะโอกาส แห่งชีวิต” ให้คนไทยทุกคน

เรื่องโดย กษมา สัตยาสุริย์
ภาพโดย สุนทร พุดกษพิพัฒน์

เมื่อสามสิบปีที่แล้ว **มณีจันทร์ สายดวง** ในวัยสิบหกปี ปันจักรยานจากบ้านในตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดอยุธยา ด้วยหวังว่าจะมาทำงานในโรงงานแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ไม่ห่างจากบ้านของเธอมากนัก

วันนั้น เธอเพิ่งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แต่ด้วยครอบครัวฐานะยากจนทำให้เธอไม่มีโอกาสเรียนต่อ เด็กสาวได้แต่หวังว่าการมาทำงานในโรงงานแห่งนี้ ซึ่งกำลังประกาศรับสมัครคนงานทอผ้าจะช่วยให้เธอไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยตรากตรำจากการรับจ้างทำนา

เด็กสาวหารู้ไม่ว่าโรงงานทอผ้าแห่งนี้ จะกลายเป็นที่สร้างอาชีพ ซึ่งนอกจากให้ความมั่นคงในชีวิตแล้ว ยังทำให้เธอกลายเป็นช่างฝีมือที่อนุรักษ์ศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ของไทย คือ การทอผ้าไหม

และสถานที่แห่งนี้ไม่ใช่โรงงาน หากคือที่สำหรับ **“เพาะโอกาสแห่งชีวิต”** ให้กับคนยากจน ผู้ด้อยโอกาสในสังคมไทย

ที่นี่คือ **ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร** ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

มณีจันทร์ เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับโอกาสในชีวิตจากการเข้ามาสมัครทำงานเป็นช่างทอผ้าไหมในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร โดยเริ่มต้นจากการไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับผ้าไหม

“ที่มาสัคร ก็เพราะเข้าใจว่าที่นี่เป็นโรงงาน เห็นเขาเปิดรับสมัครช่างทอผ้า เราก็เลยปั่นจักรยานมาลองสมัครดู เพราะเราเป็นคนโกล้งๆ แถวนี่ แต่พอมาถึงจึงได้รู้ว่าเป็นที่ฝึกอาชีพ”

มณีจันทร์เริ่มต้นการเป็นช่างทอผ้าไหมโดยใช้เวลาเรียนรู้งานถึงหกเดือน จึง **“เป็นงาน”** และสามารถทอผ้าไหม โดยลอกตามลายที่ได้รับมา แต่กว่าจะถึงวันนั้น เธอยอมรับว่าเป็นงานที่ยาก และทำให้เธอเกือบถอดใจขอลาออกไปกลางคัน

“เพราะเป็นงานที่เราไม่เคยทำมาก่อนเลย ไม่รู้จักเครื่องไม้เครื่องมือ และเพื่อนๆ ที่มาสัครพร้อมกัน ก็ไม่มีใครอยู่กับเราในช่วงแรกๆ เนื่องจากทุกคนต้องตามเสด็จพระองค์ฯ ไปตามที่ต่างๆ เราก็เป็นคนเดียวในแผนกนี้ที่พูดภาษากลาง คนอื่นๆ เขามาจากอีสานบ้าง เหนือบ้าง เขาก็มีเพื่อนที่พูดภาษาเดียวกัน ครูที่สอนงานก็ไม่ได้อยู่กับเราตลอดเวลา เราต้องเรียนรู้งานเอง ตอนนั้น เราเพิ่งสิบหก ก็เลยรู้สึกท้อ อยากเปลี่ยนแผนก แต่พี่เลี้ยงที่คอยดูแลซึ่งเป็นทหาร ก็ให้กำลังใจบอกให้เราอดทน”

ผลจากการอดทนและฮึดสู้กับความยากลำบากในการเรียนรู้งานทอผ้าไหม ทำให้มณีจันทร์สอบผ่านด้านยากของชีวิตมาได้

และจากวันนั้น เธอก็กลายเป็นช่างทอผ้าไหมที่ทอลายสวยสดงดงามตามที่ผู้อื่นออกแบบไว้ได้ทุกแบบ ทุกลาย ทั้งยังสามารถสรรค์สร้างลายได้เองด้วย

“ก็รู้สึกดีนะที่เราอดทน และเรียนรู้งานทำงานได้ เพราะอยู่ที่นี้ชีวิตก็เรียบง่าย แม้รายได้อาจจะไม่สูงมากนัก แต่ก็พออยู่พอกิน มีเวลาเหลือไปดูแลครอบครัว”

มณีจันทร์ คือตัวแทนของอีกหลายร้อย หลายพันชีวิตที่ได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ในศูนย์ศิลปาชีพ เพื่อเลือกฝึกงานในแผนกต่างๆ ตามความถนัด ความชอบ และนำความรู้ ความเชี่ยวชาญที่ได้รับไปประกอบอาชีพ เป็นไปตามพระราชประสงค์ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ที่ทรงจัดให้มีการฝึกอบรมลูกหลานเกษตรกร ขาวนา ชาวไร่ ให้มีอาชีพเสริมด้วยการผลิตงานศิลปาชีพ งานช่างฝีมือด้านศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาทั้งด้านฝีมือและศิลปหัตถกรรมให้ดีขึ้นสู่ความเป็นเลิศและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของศิลปกรรมไทย

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ เป็นหน่วยงานหนึ่งของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๒๗ เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๒๓ รัฐบาลได้ถวายที่ดินจำนวน ๗๕๐ ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินในเขตที่ดินปฏิรูปเพื่อการเกษตรกรรม แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๔ รอบ มีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงพื้นที่ รวมทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ ร่วมสนับสนุนโครงการ และมีการปรับปรุงขยายพื้นที่เพิ่มอีก ๒๐๐ ไร่เศษ

มาถึงวันนี้ กว่าสามสิบปีของการดำเนินงาน คนรุ่นแล้วรุ่นเล่า ที่สนใจในงานช่างฝีมือได้ผลัดกันเวียนเข้ามาฝึกอาชีพตามแผนกต่างๆ ทั้งสิ้น ๓๑ แผนก จนสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริม หรือเป็นรายได้หลักให้กับทั้งตนเองและครอบครัว

หากใครเคยมาเยี่ยมชมศูนย์ศิลปาชีพบางไทรแห่งนี้ ย่อมทราบว่าศูนย์แห่งนี้มีสถานที่น่าสนใจหลายแห่งภายในศูนย์ ซึ่งเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม และกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดอยุธยา เช่น

ศาลาพระมิ่งขวัญ อาคารไทยทรงประยุกต์ จตุรมุขสูง ๔ ชั้น ตั้งตระหง่านอยู่กลางศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ชั้นล่าง เป็นศูนย์สาธิตการผลิตงานและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ ที่เป็นผลงานของผู้เข้ารับการอบรมจากแผนกต่างๆ รวมทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ของโครงการอื่นๆ จำหน่ายด้วย ส่วนชั้นที่ ๒ และ ๓ เป็นห้องแสดงนิทรรศการผลงานศิลปาชีพชั้นยอดเยี่ยม ซึ่งเป็นผลงานของเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับรางวัลจากการประกวดทั้งระดับประเทศและต่างประเทศ จัดแสดงไว้ให้นักท่องเที่ยวชม

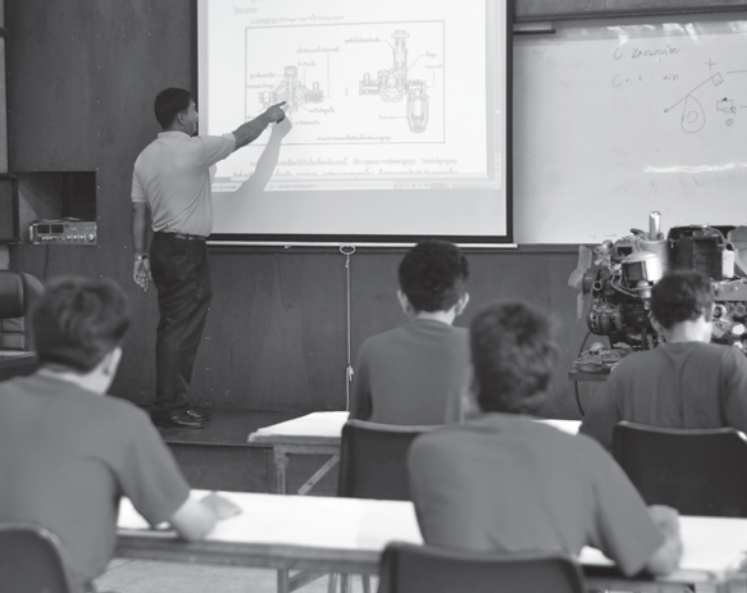
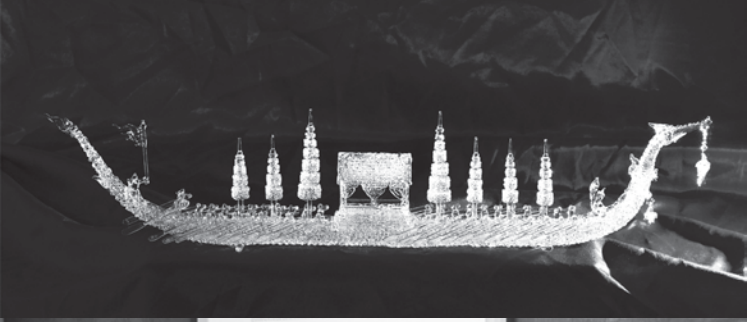
พระตำหนัก เป็นเรือนไทยกลาง ใต้ถุนสูง มีความสวยงามตามแบบฉบับเรือนไทยดั้งเดิม สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทุกพระองค์

วังปลา เป็นสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืด แสดงการอยู่อาศัยร่วมกันของปลาน้ำจืดชนิดต่างๆ ที่เป็นปลาพื้นเมืองของไทย

สวนนก ดำเนินงานโดยมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นกรงนกขนาดใหญ่ที่จัดสภาพแวดล้อมเหมือนธรรมชาติ ภายในสวนมีนกพันธุ์ต่างๆ ที่หาชมได้ยากกว่า ๗๐ ชนิด รวมทั้งสัตว์ป่าอื่นๆ เช่น แมวดาว เก้ง งูเหลือม งูหลาม

นอกจากนั้น ยังมีหมู่บ้านศิลปาชีพ ที่ดูแลโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีร้านอาหารไว้บริการนักท่องเที่ยว และศาลาอาหาร สำหรับผู้มาฝึกอาชีพ

แต่สถานที่สำคัญยิ่ง อันถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของศูนย์ศิลปาชีพ คือ อาคารฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับฝึกอบรมของแผนกต่างๆ รวม ๑๖ อาคาร เปิดให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าชมวิธีการฝึกอบรมศิลปาชีพ ทั้ง ๓๑ แผนก

สถานที่แห่งนี้เองเป็นเสมือน เรือนเพาะโอกาสแห่งชีวิต ให้กับเยาวชนจำนวนมากที่ยากไร้ ได้มีวิชาชีพติดตัวโดยใช้เวลาในการเรียนรู้ด้านทฤษฎีไม่นาน เพียงหกเดือนถึงหนึ่งปี เมื่อจบแล้วทุกคนจะได้รับใบประกาศนียบัตรติดตัวไปใช้สมัครงานหรือประกอบอาชีพได้ หากใครใฝ่รู้อยากมีวิชาชีพเสริมในด้านอื่น ก็ยังคงเรียนต่อได้เรื่อยๆ ในแผนกต่างๆ เพราะศูนย์ฯ แห่งนี้เปิดรับนักเรียนตั้งแต่อายุ ๑๕ ถึง ๖๐ ปี

ที่แผนกเป่าแก้ว **ยรรยง บุญประสิทธิ์** เยาวชนวัย ๑๗ ปี เข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกของศูนย์ฯ ตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี หลังจบมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากอำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยการชักชวนจากน้าชาย ด้วยสาเหตุต่างๆ สั้นๆ แต่ดึงดูดใจเขาคือ *“ที่นี่เรียนฟรี ยังมีที่พักและเบี้ยเลี้ยงให้ด้วย”*

หลังจากได้รับคำชวนเช่นนี้จากน้าชาย ยรรยงตัดสินใจไปสมัครเรียนตามคำประกาศของสำนักงานพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชน จังหวัด กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสถานที่ที่เปิดรับสมัครผู้มีรายได้น้อยและยากจน เข้าเป็นนักเรียนศิลปาชีพบางไทร

เมื่อมาถึงศูนย์ฯแห่งนี้ ทุกคนจะมีโอกาสทดลองเรียนแผนกที่ตนเองสนใจเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ในตอนเปิดภาคเรียน ก่อนตกลงใจว่าจะเรียนต่อที่แผนกเดิม หรือจะย้ายแผนก แต่หลังจากหนึ่งสัปดาห์ผ่านไป ต้องเรียนที่แผนกนั้นจนจบหลักสูตร จึงจะสามารถไปเรียนต่อที่แผนกอื่นได้

“ก่อนผมจะมาอยู่แผนกเป่าแก้ว ก็เคยอยู่แผนกช่างโลหะมาก่อน เรียนจบหลักสูตรแล้ว ก็มาเรียนต่อที่แผนกนี้”

ยรรยงบอกว่าเขาตัดสินใจเลือกเรียนแผนกนี้เพราะเป็นแผนกที่เรียนแล้ว นำไปประกอบเป็นอาชีพหลักได้อย่างรวดเร็ว ชิ้นงานที่ผลิตเป็นชิ้นขนาดเล็ก ไม่ต้องใช้เวลามาก แต่กว่าจะผลิตขึ้นมาได้เขาก็ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการยึดแก้วที่เป่าแล้วล้มเหลวหลายต่อหลายครั้ง จนในที่สุด หลังจากใช้เวลาอยู่ประมาณสองสามเดือน เขาก็สามารถเรียนรู้ที่จะเป่าแก้วให้เป็นรูปร่างอย่างใจนึก

ที่แผนกเป่าแก้วนี้เอง ครูผู้สอนและดูแลนักเรียน เด็บโตจากการเป็นนักเรียนที่ต้องการแค่มารับรู้ผู้หนึ่ง แต่ด้วยความสามารถกลับทำให้เขาพัฒนาตนเองจากนักเรียนมาเป็นผู้ช่วยสอนได้โดยใช้เวลาเพียงหนึ่งปี นั่นคือ **สมิตรี เกตุโณม อาจารย์ศิลปาชีพแผนกช่างเป่าแก้ว**

สมิตรี ย้อนรำลึกถึงครั้งที่ตนเองเป็นนักเรียนเป่าแก้วว่า เขาก็เช่นเดียวกับยรรยง เริ่มจากการทดลองไปเรียนในแผนกอื่นมาก่อน คือ แผนกช่างแกะสลักไม้ แต่พบว่าตนเองไม่ถนัด และอยากทำงานฝีมือขนาดเล็ก จึงมาลงเอยที่แผนกเป่าแก้วนี้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ และได้เลื่อนขั้นเป็นผู้ช่วยสอนใน ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ จนถึงวันนี้ มีนักเรียนที่เป็นลูกศิษย์ผ่านมือมา ๗๗ รุ่นแล้ว

ไม่ว่า ยรรยงอาจได้เดินตามรอยของอาจารย์ที่สอนตนเอง มา โดยพัฒนาฝีมือและกลายเป็นอาจารย์ผู้หนึ่งในศูนย์ฯ แห่งนี้ก็เป็นได้

นอกเหนือจากจะมีการฝึกอบรมผู้เรียนให้กลายเป็นช่างฝีมือด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่ออนุรักษ์มรดกแห่งความเป็นไทยแล้ว ศูนย์ศิลปาชีพยังมีแผนกช่างวิชาชีพนั่นคือ แผนกช่างเครื่อง-ยนต์ ที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องยนต์ การเกษตร เครื่องยนต์รถยนต์ และเครื่องยนต์รถจักรยานยนต์

มิลวายุ ทาค่า ชายหนุ่มอายุ ๑๖ ปี จากอำเภอลอง จังหวัดแพร่ ได้เข้ามาเรียนในแผนกนี้ พร้อมกับเพื่อนเยาวชนชายที่สนใจในเรื่องเครื่องยนต์กลไก เพราะต้องการนำไปประกาศนียบัตรที่ได้รับไปใช้เพื่อทำงานในอู่รถยนต์

“บ้านทำนา ผมก็ไม่ทำอะไรทำหลังจากจบ ม. ๓ เพื่อนชวนเลยมาเรียนที่นี่ ซึ่งให้เรียนทฤษฎีสองเดือน ปฏิบัติสี่เดือน เกี่ยวกับเครื่องยนต์เล็ก เครื่องยนต์มอเตอร์ไซด์ เครื่องยนต์รถไถ ผมก็อยากได้ใบประกาศเพื่อไปทำงานหาประสบการณ์ในอู่ซ่อมรถสักพักแล้วก็วางแผนว่าจะกลับไปเปิดอู่ซ่อมรถที่บ้านของพ่อแม่”

นั่นคือแผนการในชีวิตของมิลวายุ ซึ่งไม่ต่างจากเยาวชนอีกมากมายที่พากันมาสมัครเรียนเป็นนักเรียนของศูนย์ฯ แห่งนี้

ไม่เพียงเปิดโอกาสให้เฉพาะเยาวชนที่มีร่างกายสมบูรณ์เท่านั้น แต่ศูนย์ฯ ยังเปิดโอกาสแห่งชีวิตที่จะได้ฝึกวิชาชีพช่างฝีมือไทยเพื่อแผ่มายังผู้พิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อีกด้วย

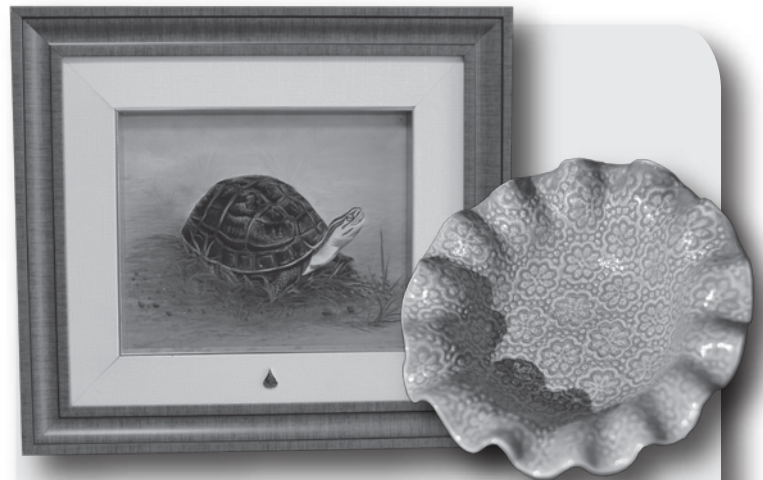
หนึ่งในผู้พิการที่ได้รับโอกาสในการเข้าฝึก เพื่อเป็นช่างวาดภาพสีน้ำมัน คือ **อิทธิเบศ สนธิ** ชายหนุ่มวัย ๔๘ ปีที่เข้ามาฝึกฝนตนเองเป็นจิตรกรได้สามปีกว่าแล้ว

“ผมเคยใช้ชีวิตเป็นพ่อค้าพระเครื่องมาก่อน แต่มีคนชักชวนให้ลองมาฝึกงานฝีมือที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ ก็เลยสมัครมาทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมของจังหวัดสิงห์บุรี เพราะผมเป็นคนที่นี่ ผมไม่มีความรู้เรื่องศิลปะ ไม่เคยรู้จักกระทั่งแม่สีว่าคืออะไร ก็ใช้เวลาฝึกอยู่นาน จนตอนนี้สามารถวาดรูปได้คล่องแคล่วมากขึ้น และผลงานที่ทำเสร็จก็จะถูกนำไปขายที่ศาลาพระมิ่งขวัญในศูนย์ฯ รวมทั้งไปขายตามงานต่างๆ เวลาศูนย์ฯ ไปออกงาน”

อิทธิเบศค้นพบว่า การได้มาใช้ชีวิตเป็นนักเรียนประจำ มีเบี้ยเลี้ยง และมีรายได้จากผลงานที่ทำนั้น ทำให้เป็นคนมีวินัยที่รู้จักรับผิดชอบตนเอง เช่นเดียวกับนักเรียนอีกหลายร้อยคนที่กำลังใช้ชีวิตและฝึกอาชีพในศูนย์ฯ แห่งนี้ตามแผนกต่างๆ ไปพร้อมกับเขารวมทั้งหลายพันคนที่เป็นศิษย์เก่าจากศูนย์ฯ แห่งนี้ นำความรู้ออกไปประกอบอาชีพ

ที่เป็นเช่นนี้ได้ เพราะศูนย์ศิลปาชีพบางไทร “เพาะโอกาสแห่งชีวิต” ให้กับลูกหลานเกษตรกรที่ยากไร้ได้แสดงฝีมือของตนเองให้ผู้คนทั่วทั้งโลกได้ประจักษ์ถึงความเป็นช่างฝีมือที่ฝังอยู่ในสายเลือดของคนไทย ดังพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงตรัสไว้ว่า

“ข้าพเจ้านั้นภูมิใจเสมอว่าคนไทยมีสายเลือดของช่างฝีมืออยู่ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชวานาชาวไร่หรืออาชีพใด อยู่สารทิศใด คนไทยมีความละเอียดอ่อนและฉับไวต่อการรับศิลปะทุกชนิดขอเพียงแต่ให้เขามีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกฝน เขาก็จะแสดงความสามารถออกมาให้เห็นได้”

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จัดตั้งขึ้นในเขตที่ดินปฏิรูปเพื่อการเกษตรกรรม ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดอยุธยา มีเนื้อที่ประมาณหนึ่งพันไร่ ศูนย์ศิลปาชีพมุ่งฝึกอาชีพเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในแต่ละวัน เริ่มการฝึกอบรมตั้งแต่วันที่ ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.และหยุดพัก ๑ วันในแต่ละสัปดาห์ โดยแบ่งการฝึกอบรมออกเป็นแผนกต่างๆ รวมทั้งสิ้น ๓๑ แผนก ได้แก่

แผนกช่างเครื่องเรือนไม้ แผนกช่างปั้นตุ๊กตาชาววัง แผนกช่างตัดเย็บเสื้อผ้าและปักจักร แผนกช่างเครื่องยนต์ แผนกช่างเครื่องหนัง แผนกช่างสานผักตบชวา แผนกช่างเป่าแก้ว แผนกช่างประติมากรรม แผนกช่างโลหะ แผนกช่างเครื่องเรือนหวาย แผนกช่างเครื่องเคลือบดินเผา แผนกช่างประดิษฐ์ แผนกช่างจิตรกรรมประยุกต์ แผนกช่างประดิษฐ์หัวโขน แผนกโภชนาการ แผนกช่างแกะสลักไม้ แผนกช่างบาติก แผนกช่างวาดภาพสีน้ำมัน แผนกช่างเจียรไนพลอย แผนกช่างภาพกระจกสี แผนกช่างปั้นดอกไม้ขนมปัง แผนกช่างบ้านทรงไทย แผนกช่างทอผ้าไหม แผนกช่างเขียนภาพลายไทย แผนกช่างทอผ้าลายตีนจก แผนกช่างสอดย่านลิเภา แผนกช่างจักสานไผ่ลายซิด แผนกขนมไทย แผนกช่างดอกไม้ประดิษฐ์ แผนกช่างปักผ้า แผนกช่างฝังมุก

กษมา สัตยาหุริักษ์

อีตอาชีพอิสระที่เกี่ยวข้องกับการเขียนและการแปลมาตั้งแต่จบปริญญาตรี จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนถึงปัจจุบัน

“

พระราชประสงค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ
ที่ต้องการให้มีการฝึกอาชีพงานฝีมือศิลปะไทยนั้น
นอกจากจะให้ทุกคนมีอาชีพเสริมติดตัวเพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตแล้ว พระองค์ยังประสงค์ให้ทุกคน
ที่เรียนที่นี้ นำความรู้ที่ได้กลับไปเผยแพร่ในชุมชนของตนเอง
เพื่อเป็นการสานต่องานฝีมือของไทยเราให้สืบไป
ทำให้ลดอัตราการว่างงานของประเทศลงไปทางอ้อม
และยังทำให้ผู้คนไม่ต้องย้ายถิ่นอาศัยด้วย

”

พลเอกเกียรติศักดิ์ พะลายานนท์
รองประธานกรรมการบริหาร
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

